

KRONIKA

A. WYDARZENIA OGÓLNOUCZELNIANE

I. INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 1989/90

1. Msza św. koncelebrowana

Uroczysta Msza św. koncelebrowana 16 października 1989 roku inaugurowała nowy rok akademicki, 36 już rok działalności Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Koncelebrze przewodniczył Prymas Polski, Wielki Kanclerz ATK, kard. Józef Glemp. Wśród koncelebransów byli księża profesorowie i studenci uczelni, na czele z rektorem ks. prof. drem hab. Helmutem Jurosem i prorektorem ks. prof. drem hab. Edmundem Morawcem.

We Mszy św. uczestniczyli również: bp Jerzy Dąbrowski — zastępca sekretarza generalnego Episkopatu Polski, bp Marian Przykucki — ordynariusz chełmiński, bp prof. Henryk Muszyński — ordynariusz włocławski i profesor ATK, bp Edward Piszc — ordynariusz warmiński, bp Juliusz Paetz — ordynariusz łomżyński, bp Władysław Ziółek — ordynariusz łódzki, bp prof. Jan Szlaga — sufragan chełmiński, bp prof. Bohdan Bejze — sufragan łódzki i profesor ATK, bp prof. Edward Ozorowski — sufragan białostocki i profesor ATK, bp Stanisław Stefanek — sufragan szczecińskokamiński i wicedyrektor Instytutu Studiów nad Rodziną i bp Czesław Domin — sufragan katowicki, przedstawiciele innych uczelni kościelnych w Polsce, wyżsi przełożeni zakonów męskich i żeńskich z ks. prof. dr hab. Bogusławem Nadolskim — generałem Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej i profesorem ATK, licznie zaproszeni goście, pracownicy naukowcy, administracyjno-gospodarczy, biblioteczni i studenci ATK.

Po Ewangelii homilię wygłosił bp Władysław Ziółek, ordynariusz łódzki. Jej mottem były słowa z modlitwy odmawianej na zakończenie Mszy św. inaugurującej rok akademicki: *Boże Wszechmogący (...)* *kształtuj nas w świetle Ewangelii, abyśmy szukali Twojej prawdy i świadczyli o niej przez dzieła miłości.* Mówił ks. Biskup m. in. o konieczności nie tylko rzetelnej pracy dla dobra ojczyzny i naszych współbraci, lecz także o ciągłym poszukiwaniu prawdy i słu-

zeniu jej bez względu na konsekwencje, jakie przyjdzie ponieść. Miłość Boga i bliźniego winna przejawiać się w czynach miłosierdzia, służbie tym najbardziej potrzebującym.

Msza św. zakończyła się udzieleniem przez kard. J. Glempa arcy-pasterskiego błogosławieństwa uczestnikom Liturgii.

2. Sesja inauguracyjna

Druga, oficjalna część uroczystości inauguracyjnej, odbyła się po krótkiej przerwie również w bielańskiej świątyni. Specjalnie przygotowane miejsca zajął Senat ATK z ks. Rektorem, ks. Prorektorem i księżmi dziekanami na czele.

Obok księży biskupów zasiedli przedstawiciele władz państwowych i politycznych: prof. Andrzej Stelmachowski — marszałek Senatu, profesor Uniwersytetu Warszawskiego i ATK, wiceminister Edukacji Narodowej dr Anna Radziwiłł, dyrektor generalny Urzędu ds. Wyznań Aleksander Merker i dr Edward Kotowski, dyrektor w tymże Urzędzie, przedstawiciele władz miasta Warszawy.

KUL reprezentował rektor uczelni ks. prof. dr hab. Stanisław Wielgus i prof. dr hab. Antoni Stępień — dziekan Wydziału Filozoficznego, Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie — jej rektor ks. prof. dr hab. Jerzy Gryniakow, Papieską Akademię Teologiczną w Krakowie — jej rektor ks. prof. dr hab. Wacław Swierżawski, Uniwersytet Warszawski — jego rektor prof. dr hab. Andrzej Kajetan Wróblewski, Szkołę Główną Służby Pożarniczej w Warszawie — jej rektor płk prof. Piotr Pietruszkiewicz, Uniwersytet Łódzki — jego rektor prof. dr hab. Leszek Wojtczak, Warszawskie Metropolitalne Seminarium Duchowne — jego rektor ks. doc. dr hab. Stanisław Kur, Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie — ks. doc. dr hab. Marek Starowieyski, Papieski Wydział Teologiczny w Poznaniu — ks. doc. dr hab. Tadeusz Walachowicz, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu — ks. doc. dr hab. Tadeusz Hergesel.

Wśród gości byli również ambasadorowie, radcy kulturalni, bądź handlowi ambasad w PRL: Włoch, Węgier, Izraela, ZSRR, RFN, Szwajcarii i Austrii oraz prezes Fundacji im. Rodziny Nissenbaumów — Zygmunt Nissenbaum.

Po odśpiewaniu przez chór ATK pod dyr. ks. dra Kazimierza Szymonika hymnu państwowego, przemówienie powitalne wygłosił ks. rektor Helmut Juros. Powitał wszystkich obecnych na uroczystości, przeczytał telegram, jaki Senat uczelni wysłał z racji inauguracji roku akademickiego i 11-lecia jego pontyfikatu Ojcu Sw. Janowi Pawłowi II.

Poinformował także, że na jego ręce napłynęły telegramy z życzeniami od Pasterzy Kościoła katolickiego: kard. Franciszka Macharskiego, kard. Henryka Gulbinowicza, arcybpa Bronisława Dąbrowskiego, bpa Ignacego Jeża, bpa Kazimierza Majdańskiego, bpa Gerarda Bernackiego, bpa Jana Czerniaka, bpa Edwarda Białogłowskiego, bpa Mariana Jaworskiego, bpa Józefa Michalika, bpa Stanisława Nowaka, bpa Alfonsa Nossola, bpa Edwarda Kisiela, bpa Bolesława Pylaka, bpa Pawła Sochy i bpa Edwarda Samsela. Okolicznościowy telegram przysłał też ks. dr Marian Rola, rektor Kolegium Polskiego w Rzymie.

W swym przemówieniu mówił ks. Rektor o osiągnięciach i bolączkach uczelni, o działalności jej punktów konsultacyjnych (w tym funkcjonującego od roku w Łodzi). Zachęcił wykładowców i studentów do wytrwałej pracy.

Wyraził ks. prof. H. Juros radość z faktu, że Akademia Teologii Katolickiej dzięki staraniom jej Wielkiego Kanclerza, ks. Prymasa, uzyskała kanoniczność i pełne prawa uczelni kościelnej. Jest więc jedyną w Polsce uczelnią na prawach kościelnych i państwowych.

Następnymi punktami uroczystości były: immartykulacja nowych studentów ATK (dokonał jej ks. prof. dr hab. Edmund Morawiec) oraz odśpiewanie przez chór uczelni pieśni *Gaude Mater Polonia*.

Odbyło się następnie wręczenie dyplomu doktora honoris causa Akademii Teologii Katolickiej ks. infułatowi dr. Antoniemu Liedtke, zasłużonemu kapłanowi diecezji chełmińskiej, b. rektorowi WSD w Pelplinie, obchodzącemu w bieżącym roku 60-lecie kapłaństwa, historykowi sztuki, konserwatorowi zabytków sakralnych. Sylwetkę Jubilatę przedstawił promotor doktoratu h.c., jego uczeń, ks. prof. dr hab. Janusz St. Pasierb. On również odczytał treść dyplomu, który następnie wręczyli ks. A Liedtke — rektor ATK i dziekan Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ks. doc. dr hab. Wincenty Myszor. Przemówił Doktor *honoris causa* ATK.

Następnie ks. prof. dr hab. Marian Banaszak wygłosił wykład inauguracyjny. Mówił nt. *Tysiącletnia więź Polski z Rzymem (Dagome — iudex)*.

Pod koniec uroczystości głos zabrała wiceminister Anna Radziwiłł. Mówiła ona o konieczności podjęcia refleksji nad sposobami odnalezienia we współczesnej sytuacji społeczno-gospodarczej sensu życia dla jakże wielu Polaków, zwłaszcza młodych.

Kard. Józef Glemp w swym słowie pasterskim podkreślił ciągle aktualność i potrzebę służenia rzetelną i uczciwą pracą rozwojowi ojczyzny, rozwojowi drugiego człowieka i samego siebie.

Na zakończenie odśpiewano wspólnie *Gaudeamus igitur* (opracował Andrzej Łazarowicz).

II. MSZA ŚW. ZA ZMARŁYCH PRACOWNIKÓW I STUDENTÓW ATK

W związku z liturgicznym Dniem Zadusznym odbyła się dnia 23 listopada 1989 r. w kaplicy konwiktu Akademii Teologii Katolickiej Msza św. w intencji wszystkich zmarłych pracowników naukowych i administracyjno-gospodarczych oraz studentów ATK. Koncelebrze przewodniczył rektor Akademii ks. prof. dr hab. Helmut Juros. Okolicznościową homilię wygłosił ks. doc. dr hab. Jacek Salij. Śpiewy liturgiczne podczas Mszy św. wykonał Chór ATK pod dyrekcją ks. dra Kazimierza Szymonika.

B. WYDZIAŁ TEOLÓGICZNY

I. SYMPOZJA

Asceza w życiu chrześcijanina

Sympozjum to, odbywające się w dniach 24—25 października 1989 r., zainaugurowała Msza św. sprawowana pod przewodnictwem sufragana warszawskiego bpa dra Stanisława Kędziory, zaś jego otwarcia dokonał rektor ATK ks. prof. dr hab. Helmut Juros. W tematykę obrad wprowadził ks. prof. dr hab. Stanisław Olejnik.

Asceza w Starym Testamencie — to tytuł pierwszego wykładu, jaki wygłosił ks. doc. dr hab. Roman Bartnicki (ATK). Podkreślił on, iż Biblii obca jest asceza nie umotywowana religijnie. W pobożności Starego Przymierza uważano, że ziemski majątek, potomstwo i długie życie jest darem i znakiem Bożego błogosławieństwa. Religijna bojaźń wobec Stwórcy nakazywała jedynie wstrzymanie się od stosunków płciowych i wina. Znany był co prawda pokutny post, ale obowiązywał on tylko w czasie określonych świąt, bądź po przekroczeniu któregoś z Bożych przykazań — jako swoistego rodzaju „tarcza” broniąca przed gniewem Pana. W późnej starożytności wprowadzano do judaizmu pojęcie pokuty, jako ćwiczenia religijnego. Składa się na nią — modlitwa, jałmużna i post. Ogólnie jednak duch wyrzeczenia obowiązywał tylko w niektórych wspólnotach.

Jan Chrzciciel prowadził życie pełne wyrzeczeń — chciał w ten sposób zwrócić uwagę na swe prorockie posłannictwo. Chrzest pokuty, który głosił był, aktem jednorazowym. Dokonujące się w nim odpuszczenie grzechów miało być początkiem nowego życia — doskonałego — lecz nie prowadzonego na pustkowiu (jak w przypadku Jana), a wśród innych ludzi.

Jezus Chrystus jest zwiastunem zbawienia i radości z nadejścia czasów mesjańskich. Nie podejmuje więc specjalnych wyrzeczeń. Jednak przed podjęciem działalności publicznej pościł 40 dni. W swych późniejszych naukach nakazuje pościć z radością — post ten bowiem jest początkiem nawrócenia i powrotu do Boga.

Ziemskie życie Chrystusa jest twarde i pełne niedostatku. I do takiego życia, do zachowywania takiej postawy przygotowuje swych naśladowców. Zachęca do rezygnacji z posiadania dóbr, domu i rodziny. Podkreśla jednak, iż od jednorazowych aktów ważniejsza jest postawa ascetyczna — zaparcie się siebie, wzięcie krzyża i gotowość oddania życia za wyznawaną wiarę.

Wzięcie krzyża — to coś więcej niż tylko gotowość męczeństwa, to przede wszystkim zaparcie się siebie, gotowość do poświęceń, służby braciom. I ten moralny wysiłek człowieka decyduje o jego losie.

Kościół pierwotny podjął wezwanie swego Pana, a nawet je pogłębił. Głosił więc, że trzeba na zawsze ukrzyżować swe ciało z jego zachciankami i pożądaniem; wymagał powściągliwości i karności, dobrowolnego przyjęcia cierpień ze względu na Chrystusa. Odrzucał jednak wszelki nakaz — asceza miała być podjęta dobrowolnie, być odpowiedzią na wezwanie Pana.

Referat nadesłany przez ks. doc. dra hab. Antoniego Młotk (Wrocław) — *Post, umartwienie i pokuta u wybranych Ojców Kościoła* — odczytał ks. prof. S. Olejnik. Post był ważnym punktem ascezy chrześcijańskiej. Już w *Didache* zalecano poszczenie w środy i piątki. Jednak nie należało pościć w niedziele, co więcej w dzień ten należało modlić się w postawie stojącej, a nie na klęczkach.

Uważali pierwsi Ojcowie Kościoła, że dobry post musi być połączony z powstrzymaniem się od zła i grzechu, ze wstrzeźliwością wobec pokarmów oraz uczynkami miłosierdzia. Nakazywali także zachowanie rozumnych granic ascetyzmu, zachowanie dyscypliny moralnej i zjednoczenia z Bogiem. Znana im była także i pokuta — która z kolei winna być niepowtarzalna, surowa i długotrwała. Podlegały jej grzechy ciężkie.

W życiu chrześcijanina — zdaniem Ojców Kościoła — czynienie dobra i modlitwa winny być powiązane z postem, umartwieniem i pokutą. Były to środki służące zjednoczeniu z Panem. Podejmując je chrześcijanin musi kierować się miłością i roztropnością. Do ascezy zaś powołani są wszyscy — ma ona charakter społeczny i wspólnotowy, jej podstawą jest miłość Boga i bliźniego.

O. I. Naumowicz OFMCap. odczytał referat przygotowany przez ks. doc. dr hab. Jerzego Bajdę (ATK) pt. *Jan Paweł II o potrzebie*

powściągliwości, rezygnacji i umartwienia. Autor podkreślił, że wzorami ascezy dla Ojca św. są św. Jan od Krzyża, bł. Brat Albert i św. Jan Vianney. Uważa on, iż asceza jest odpowiedzią na Boże wezwanie i powołanie. W sakramencie chrztu rodzi się bowiem w człowieku mistyczna więź z Chrystusem. Asceza jest także udziałem w krzyżu Chrystusa — dziełem walki przeciw samemu sobie, przeciw światu i własnym pożądlivościom: *I owszem nawet wszystko uznaję za stratę ze względu na najwyższą wartość poznania Chrystusa Jezusa, Pana mojego. Dla Niego wyzułem się ze wszystkiego i uznaję to za śmieci, bylebym pozyskał Chrystusa* (Flp 3, 8).

Bóg pragnie dawać się światu poprzez miłość oddanych mu serc. Oddanie się więc Panu to także odnalezienie siebie w Nim. Kto oddaje się służbie bliźniemu, ten znajdzie w niej upragnione samourzeczywistnienie (*kto straci swe życie — znajdzie je — to prawo tajemniczej Miłości*). Dar z siebie czyni człowieka podmiotem bezinteresownej miłości, ale tylko bezinteresowny dar czyni doskonałym. Każdy człowiek jest zdany samemu sobie — celem jego winno stać się pragnienie nie więcej mieć, a bardziej być przez wolność, która rodzi się z miłości. Ta wolność zaś rodzi troskę o innych ludzi, o świat, w którym żyjemy.

Psychologiczne przesłanki zdrowej ascezy — to tytuł wystąpienia ks. doc. dra hab. Adama Nowaka (KUL). Podkreślił na wstępie, że harmonia życia jest zawsze harmonią postawy, światopoglądu i życia emocjonalnego. Aby mogła zaistnieć spełnione muszą być warunki następujące: człowiek musi posiadać określoną hierarchię wartości, musi posiadać właściwą postawę wobec własnego „ja” i wobec otaczającego go świata.

Asceta współpracując z Łaską zmierza do osiągnięcia kontaktu z Bogiem, zjednoczenia z Nim — a więc do przygotowania swego wnętrza, udoskonalenia go. Nie będzie to jedynie samodoskonalenie, lecz też dążenie do bycia dzieckiem Boga.

Asceza posiada swój wymiar w wierze. W akcie wiary bowiem człowiek wychodzi z ciasnoty własnego „ja”, transcenduje się, zawiera Chrystusowi. Człowiek jednak stale ulega pokusie, by poznawać świat bez Boga. Musi więc podjąć też trud wzrastania w wierze. Naturalną konsekwencją tego trudu jest poczucie grzechu i winy.

Psychologia uczy zrozumienia, że niemożliwe jest osiągnięcie wolności wewnętrznej bez pokonania wielu przeszkód — trzeba dojrzewać w trudzie, otwierać się na Boga, na innych ludzi. Zdrowa asceza jest uczestnictwem w życiu Chrystusa, jest więc zawsze ascezą krzyża. Cierpienie nabiera wówczas głębokiego sensu, ma charakter wyzwalaający.

Człowiek na tyle odnajduje swoje „ja”, na ile żyje z Chrystusem. Ten, kto swoje „ja” stracił dla Chrystusa, w Chrystusie je odnajduje — pełniejsze i doskonalsze. — *Tymczasem ja dla Prawa umarłem przez Prawo, aby żyć dla Boga: razem z Chrystusem zostałem przybity do krzyża. Teraz zaś już nie żyję ja, lecz żyje we mnie Chrystus* (Ga 2, 19- 20).

Chrześcijańin przynależy do Kościoła pielgrzymującego, winien więc rozumieć, że życie jest też tylko pielgrzymką i to wędrówką po drodze wąskiej i przez ciasne bramy wiodącej — *Wchodźcie przez ciasną bramę! Bo szeroka jest brama i przestrzenna ta droga, która prowadzi do zguby, a wielu jest takich, którzy przez nią wchodzi. Jakże ciasna jest brama i wąska droga, która prowadzi do życia, a mało jest takich, którzy ją znajdują* (Mt 7, 13—14).

Ks. prof. dr hab. Walerian Słomka (KUL) był autorem referatu — *Asceza we współczesnym świecie konsumpcji, użycia i permissywizmu*. Na wstępie podkreślił, że konsumpcja, użycie i permissywizm są zafałszowaniem prawdy o człowieku i Bogu, Widzą one bowiem człowieka tylko w ramach natury, nie dostrzegając, że jest on naturą i osobą; widzą go jedynie w granicach immanencji, bez widzenia transcendencji; widzą tylko faktyczność człowieka bez uwzględnienia jego potencjalności. Zapominają także o powinnościach występujących w relacji Stwórcy-stworzenie. Drugiego człowieka ujmują jedynie w kategoriach rywalizacji — konkurencyjności. Siłę napędową według nich stanowić ma nie miłość, a walka klas i nienawiść.

Asceza tymczasem jest wyrazem prawdy o człowieku, Bogu i świecie. Mówi bowiem o tym, że Bóg-Stworzyciel, a następnie Odkupiciel uczynił człowieka w stanie potencjalności i nakazał mu osiągnięcie doskonałości. Ma ją osiągnąć wśród innych ludzi, w tym świecie, w jakim żyje (a więc ma poznawać prawdę o sobie, o Bogu i świecie, rozwijać się i pomagać rozwijać się innym).

Asceza także stanowi proces wyzwiania się z niewoli zła i jest formą zabezpieczenia się przed niebezpieczeństwami, jakie z jego strony nam grożą. Jest też wyrazem umiłowania Boga, drugiego człowieka i świata. Świat zaś traktowany bez miłości i szacunku ulega degradacji i zagładzie, lecz zagłada ta obraca się przeciw jej twórcy — przeciw człowiekowi.

Podczas prezentowanego sympozjum zostały wygłoszone także następujące komunikaty: *Asceza w buddyzmie* — ks. doc. dr hab. Tadeusz Dajczer (ATK); *Asceza w życiu zakonnym* — ks. dr Paweł Ogórek (Kraków); *Drogi wyrzeczenia i ofiary w życiu ludzi świeckich* — ks. prof. dr hab. Eugeniusz Weron (ATK); *Powściągliwość, samozaparcie i ofiara w małżeństwie* — ks. doc. dr hab. Bronisław Mierziński (ATK); *Paschalny wymiar ascezy* — ks. prof. dr hab.

Bogusław Nadolski (ATK); *'Wyrzeczenie' w literaturze* — prof. dr hab. M. Maciejewski (Poznań) (opracował Andrzej Lazarowicz).

2. Sługa Boży Edmund Bojanowski, apostoł laikatu

Akademia Teologii Katolickiej i Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP zorganizowały 20 listopada 1989 r. seminarium na temat: *Sługa Boży Edmund Bojanowski, apostoł laikatu*. Obrady poprzedziła Msza św., koncelebrowana przez dwudziestu czterech księży pod przewodnictwem kard. Józefa Glempa, Prymasa Polski i Wielkiego Kanclerza ATK.

W słowie Bożym, wygłoszonym podczas Mszy św., Prymas Polski, nawiązując do ewangelicznego porównania Jezusa do krzewu winnego, powiedział, że latorośle, czyli ludzie przynoszą dobry owoc tylko w łączności z Krzewem. Kościół w ostatnich latach przybliżył nam świętych, błogosławionych i sługi Boże, którzy pomagają nam łączyć się z Krzewem winnym. Wśród nich znajduje się Edmund Bojanowski, kandydat na ołtarze.

Sesję poświęconą służbie Bożemu Edmundowi Bojanowskiemu, toczącą się w obecności Prymasa Polski, kard. J. Glempa, otworzył rektor uczelni ks. prof. dr hab. Helmut Juros, podkreślając m. in., że współczesna sytuacja społeczna wymaga ponownego odczytania postaci Edmunda Bojanowskiego (1814—1871) i rozpoznania na nowo koncepcji jego duchowości.

Na ręce Prymasa Polski telegram w imieniu Jana Pawła II wystosował watykański sekretarz stanu, zapewniając o duchowej łączności Ojca świętego z uczestnikami sympozjum, odbywającego się z okazji 175 rocznicy urodzin sługi Bożego i życząc, aby spotkanie to przyniosło owoce.

Ks. dr Alojzy Drodź przedstawił *Edmunda Bojanowskiego jako apostoła laikatu*, podkreślając, że chociaż Bojanowski nigdy nie użył określenia „apostolat laikatu”, to jednak stosowane przez niego określenia pozostają w ścisłej łączności ze współczesnym pojęciem „apostolstwa laikatu”. Apostolat utożsamiał Bojanowski z wychowaniem, stąd nacisk na formację sumienia poczynając od wieku dziecięcego. Apostolstwem swym objął Bojanowski również macierzyństwo i dzielectwo kobiety.

Sylwetkę duchową Edmunda Bojanowskiego nakreślił red. Marek Skwarnicki, zwracając uwagę na takie cechy jego duchowości, jak litość, umiłowanie modlitwy oraz wrażliwość na piękno. Będąc

prekursorem w sferze wyobrażeń o roli świeckich w Kościele, zaważył Bojanowski na dziejach ewangelizacji Polski.

O poglądach religijno-patriotycznych Edmunda Bojanowskiego mówił prof. Bogdan Zakrzewski skupiając się na jego twórczości literackiej i publicystycznej, która przesyciona jest treściami religijnymi i patriotycznymi. Swych utworów Bojanowski przez pokorę często nie podpisywał. Niektóre z nich przypisywano innym autorom. Dopiero badania pozwolą na identyfikację jego tekstów.

Problem *Heroiczności cnót Edmunda Bojanowskiego jako podstawy procesu beatyfikacyjnego* przedstawił ks. prof. dr hab. Marian Fąka, wicepostulator. Mówiąc o zmieniających się w ciągu wieków modelach świętości, szeroko uzasadnił heroiczną praktykowaną przez Edmunda Bojanowskiego.

W seminarium, którego obradami kierował ks. prof. dr hab. Jan Łach, dziekan Wydziału Teologicznego ATK, wzięły m. in. udział przełożone generalne założonych przez E. Bojanowskiego zgromadzeń: m. Celina Czechowska (służebniczki dębickie), m. Manfreda Kornacka (służebniczki pleszewskie), m. Marletta Kopińska (służebniczki starowiejskie), m. Amabilis Smoll (służebniczki śląskie), a także krewni sługi Bożego: Zofia Bojanowska, Izabela Dzieduszycka i Maciej Bojanowski (opracował G. Kania).

II. WYKŁADY GOŚCINNE

Szereg profesorów z zagranicy wygłaszało wykłady gościnne na naszej uczelni, a profesorowie ATK — w innych ośrodkach naukowych i kościelnych.

Dnia 4 października 1989 r. dwaj profesorowie uniwersytetu w Regensburgu (RFN) wygłosili na Wydziale Teologicznym wykłady z zakresu teologii fundamentalnej i dogmatycznej. Prof. dr Heinz Petri mówił nt. *Kościół jako instytucja* oraz prof. dr Wolfgang Beinert — *Mariologia a teologia feministyczna*.

W dniu 27 listopada 1989 r. doc. dr Stephan Schreiner, wykładowca biblistyki na Wydziale Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu w Berlinie, wygłosił prelekcję pt. *Święto Tygodni — pamiątka nadania Prawa na Synaju*.

28 listopada 1989 r. ks. prof. dr Joseph Doré, dziekan Wydziału Teologicznego i wykładowca dogmatyki w Instytucie Katolickim w Paryżu, wygłosił wykład nt. *Współczesne nurty teologii francuskiej*.

Ks. doc. dr hab. Antoni Lewek, kierownik Katedry Homiletyki ATK wygłosił w minionym roku następujące prelekcje poza uczelnią: *Zaangażowanie społeczne kapłana katolickiego (na przykładzie ks. Jerzego Popiełuszki)* — dnia 8 października 1988 r. w ramach Tygo-

dnia Kultury Chrześcijańskiej w Bytomiu (kościół O.O. Kapucynów)
nt. *Spoleczne życie Kościoła*.

Rola Kościoła w kształtowaniu świadomości i kultury narodowej Polaków — dnia 11 listopada 1988 r. podczas Dni Kultury Chrześcijańskiej w Stalowej Woli (kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski).

Kaznodziejstwo patriotyczne — dnia 24 listopada 1988 r. podczas kursu formacyjnego dla członków Zgromadzenia Księży Michalitów w Strudze k. Warszawy.

Spoleczne i religijno-moralne owoce męczeństwa śp. ks. Jerzego Popiełuszki — dnia 11 grudnia 1988 r. w kościele O.O. Jezuitów w Radomiu.

Problematyka społeczna, polityczno-moralna i patriotyczna w kaznodziejstwie — dnia 19 stycznia 1989 r. w ramach 3-dniowego kursu formacyjnego dla misjonarzy i rekolekcyjnistów ze Zgromadzenia O.O. Redemptorystów w Krakowie.

Być człowiekiem, chrześcijaninem i Polakiem według wzoru Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki — dnia 16 marca 1989 r. podczas comiesięcznego spotkania formacyjnego ok. 200 sióstr przełożonych z wszystkich klasztorów żeńskich archidiecezji warszawskiej.

Stosunki Kościół-państwo w Polsce po II wojnie światowej — 9 września 1989 r. podczas seminarium polsko-niemieckiego w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Rola i kwalifikacje współczesnego kaznodziei — dnia 29 sierpnia 1989 r. podczas dorocznych Wykładów dla Duchowieństwa na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Nazajutrz — udział w panelu pt. *Kaznodziejstwo patriotyczne*.

Owocowanie męczeństwa ks. Jerzego Popiełuszki — 18 listopada 1989 r. podczas VI Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej w Kępnie (archidiecezja poznańska).

A oto wystąpienia naukowo-dydaktyczne ks. doc. dra hab. Michała Czajkowskiego z Katedry Bibliistyki Nowego Testamentu:

Podczas sesji *Wokół Apokalipsy* w warszawskim Klubie Inteligencji Katolickiej wygłosił 22 lutego 1989 r. pierwszy wykład pt. *Apokalipsa — orędzie nadziei*.

W marcu 1989 r. poprowadził w Toronto (Ontario) kurs biblijny dla członków Konferencji Polskich Księży Wschodniej Kanady. Poza wykładem wstępnym — *Misterium Ecclesiae nad Wisłą i Odrą* — inne były z zakresu bibliistyki; tyczyły teorii (zasad bibliistyki), ale przede wszystkim jej stosowania w praktyce duszpasterskiej: 1. Biblia w ręku duszpasterza, 2. Biblia źródłem przepowiadania, 3. Biblia podstawą apostołatu, 4. Biblia w życiu wspólnoty. Dla poznania tamtejszych warunków i potrzeb przed przeprowadzeniem tego kursu dla duszpaste-

rzy polonijnych włączył się ks. Czajkowski w duszpasterstwo polonijne w Scarborough (nowa emigracja) i Oshawa (stara emigracja). W tych miastach, w kościołach i salach parafialnych, jak również w sali *Credit Union* w Toronto, wygłaszał konferencje biblijne dla szerszej publiczności. Udzielił także obszernego wywiadu redakcji torontońskiego miesięcznika „Pielgrzym” na temat Biblii i biblistyki w Polsce i Kanadzie, sytuacji ekumenicznej w obu krajach oraz sytuacji Kościoła.

Podczas spotkania z delegacją Kościoła Ewangelickiego RFN i tamtejszych władz politycznych w kościele ewangelicko-augsburskim w Warszawie 15 kwietnia wygłosił konferencję opartą na tekście 2 Kor 5, 17.

28 IV w Klubie Inteligencji Katolickiej w Szczecinku wygłosił wykład: *Biblijne świadectwa o Zmartwychwstaniu Pańskim*.

W kościele ewangelicko-reformowanym w Warszawie wygłosił 1 maja konferencję opartą o teksty biblijne 1 Krl 3, 5—15 i Dz 2, 1—12.

W ośrodku Duszpasterstwa Środowisk Twórczych w Warszawie mówił do ludzi kultury 4 V na temat: *Nowy Testament o Zmartwychwstaniu Jezusa*.

Na VI Spotkaniu Ekumenicznym w Kodniu nad Bugiem, odbywającym się pod hasłem *Zjednoczyć na nowo w Chrystusie* (Ef 1, 10), wygłosił w pierwszym dniu, 26 V, konferencję: *Dlaczego ekumenizm jest ważną sprawą?*

Podczas Konwersatorium Uniwersytetu Łódzkiego — Akademia Teologii Katolickiej 29 V w gmachu Rektoratu UŁ wygłosił piąty komunikat: *Teologia wyzwolenia — współczesnym personalizmem?*

W dniach 5—6 czerwca prowadził w Warszawie sympozjum nt. *Kościół wobec Żydów i judaizmu*, zorganizowane przez Komisję Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem i Wydział Teologiczny ATK. Pierwszego dnia wygłosił odczyt pt. *Co to znaczy, że Jezus jest Żydem?* Po zakończeniu sympozjum wziął udział w posiedzeniu wspomnianej Komisji Episkopatu.

W Klubie Inteligencji Katolickiej w Kędzierzynie-Koźlu wygłosił 11 VI wykład: *Nasz Zbawiciel jest Żydem*.

14 VI udzielił obszernego wywiadu na temat różnych aspektów aktualnego życia religijnego i politycznego w Polsce dziennikarzom prasy francuskiej: „La Voix du Nord” (Luc Verschave) i „L’Est Republicain” (Jean-Pierre Zehnder).

Teologia dialogu chrześcijańsko-żydowskiego — to temat wykładu wygłoszonego 21 VI w Klubie Inteligencji Katolickiej w Koszalinie.

23 VI poświęcił i otworzył lokal „Solidarności” w Świdninie i na

zaproszenie przewodniczącego „Solidarności” w tamtejszym kościele św. Michała wygłosił odczyt: *Chrześcijanin a polityka*.

Od 1 lipca wziął udział w 7-tygodniowym seminarium na temat judaizmu w *Spertus College of Judaica* w Chicago, Illinois (USA) zorganizowanym dla wykładowców polskich uczelni teologicznych przez Konferencje Episkopatu Polski i Stanów Zjednoczonych oraz tamtejsze organizacje żydowskie.

10 sierpnia udzielił w Chicago wywiadu wysłannikowi dziennika „New York Times” na temat wspomnianego seminarium judaistycznego, sprawy Karmelu w Oświęcimiu i innych problemów Kościoła, Polski i Polonii.

W dniach 11—15 września głosił w Washington, Michigan (USA) konferencje biblijne dla Księży Chrystusowców prowincji północno-amerykańskiej (USA i Kanada).

16 IX. wygłosił w radiu amerykańskim WPOM (*Station of the Nations*) wykład biblijny pt. *Ęwangelista z urzędu celnego*.

Ponadto: 18 II 1989 r. jako członek-założyciel Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Izraelskiej, wybrany został do Tymczasowego Zarządu tegoż Towarzystwa. 9 III, decyzją 233 Konferencji Episkopatu Polski, został wybrany członkiem Komisji tegoż Episkopatu do spraw Dialogu z Judaizmem. 28 IX wybrany został przez Walne Zebranie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Izraelskiej do stałego już Zarządu tegoż Towarzystwa.

Ks. doc. dr hab. Lucjan Balter, kierownik II Katedry Teologii Dogmatycznej ATK, brał czynny udział w zorganizowanym przez Lega Sacerdotale Mariana tzw. VI° *Convegno Sacerdotale Internazionale* na temat formacji kapłańskiej dzisiaj, które miało miejsce na Uniwersytecie Katolickim (*Università Cattolica del Sacro Cuore*) w Mediolanie w dniach 3—8 września 1989 r. Na sesji plenarnej wygłosił krótki referat na temat: *Note caratteristiche del sacerdozio ministeriale* oraz zabierał kilkakrotnie głos w pracach grup problemowych.

III. HABILITACJE

Ks. Bronisław Mierzwiński, *Istotna rola mężczyzny we wspólnocie życia rodzinnego. Studium teologiczno-pastoralne*.

Recenzenci: ks. bp prof. dr hab. Kazimierz Majdański (ATK)

ks. prof. dr hab. Seweryn Rosik (KUL)

prof. dr hab. Teresa Kukołowicz (KUL)

Data kolokwium habilitacyjnego: 20 lutego 1989 r.

Rozprawa jest poświęcona problematyce mężczyzny — męża-ojca. Problem pracy polega na ukazaniu istotnej roli mężczyzny we wspól-

ności życia rodzinnego. Przedmiotem materialnym pracy jest rola, którą mężczyzna winien spełniać w rodzinie, biorąc całościowo istotne aspekty tej roli. Przedmiotem formalnym jest natomiast ujęcie tej roli mężczyzny w świetle powołania Bożego, które współczesny mężczyzna ma realizować w aktualnej sytuacji. Stosownie do /metody teologii praktycznej, I część pracy ujmuje mężczyznę w świetle psychologii socjologii, II część daje syntezę teologii mężczyzny, a III część proponuje postulaty pastoralne, wynikające z konfrontacji nauk empirycznych z teologią.

Ks. Stanisław Urbański, *Formacja życia duchowego w ujęciu głównych przedstawicieli Szkoły Zmartwychwstańskiej.*

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Stanisław Olejnik (ATK)

ks. prof. dr hab. Walerian Słomka (KUL)

ks. doc. dr hab. Adam Nowak (KUL)

Data kolokwium habilitacyjnego: 13 marca 1989.

Rozprawa przedstawia naukę o formacji życia duchowego w ujęciu ks. Piotra Semenki, ks. Pawła Smolikowskiego i s. Marceliny Darowskiej. Należeli oni do najwybitniejszych twórców polskiej myśli duchowej XIX wieku i wypracowali oni nową duchowość, tzw. zmartwychwstańską, będącą podstawą życia zakonnego nowych Zgromadzeń — XX. Zmartwychwstańców i SS. Niepokalanek. Zagadnieniem o charakterze centralnym, które ogniskuje w jedną całość niemal wszystkie wypowiedzi autorów, jest ukazanie działań Boga i współdziałania z Nim człowieka. Logiczną konsekwencją wynikającą z takiej orientacji stanowi przedstawienie czynników ułatwiających i utrudniających zjednoczenie z Bogiem. Doktryna autorów kształtuje model wychowania duchowego oparty na doskonałym oddaniu się Bogu i tajemnicy paschalnej Jezusa. Koncepcja ta, mimo że dość typowa dla tamtej epoki, nie jest jednak pozbawiona pewnych rysów uniwersalnych. Wiele elementów ich nauki można odnieść do formacji życia wewnętrznego każdego człowieka. Stąd jej duża aktualność dla naszych czasów.

Ks. Paweł Góralczyk, *Możliwość uwzględnienia założeń systemowych etyki Dietricha von Hildebranda w teologii moralnej.*

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Helmut Juros (ATK)

ks. prof. dr hab. Seweryn Rosik (KUL)

ks. prof. dr hab. Walerian Słomka (KUL)

Data kolokwium habilitacyjnego: 3 kwietnia 1989.

D. von Hildebrand (1889—1977), uczeń E. Husserla, wybitny przedstawiciel szkoły fenomenologicznej, etyk, a także w pewnym sensie

teolog główne swe zainteresowania skupił wokół osoby ludzkiej i wartości. Centralnym problemem w aksjologii uczynił D. von Hildebrand wgląd w istotę motywacji, czyli różnych rodzajów odpowiedzi na wartość. Stwierdził on przy tym, że tylko ten, kto w motywacji swoich przeżyć i działań kieruje się jedyną racją, wartością, ten rozstrzyga z punktu widzenia obiektywności przedmiotu, ten otwiera się na prawdę i transcenduje. Poszukując ostatecznych racji i źródła wartości, a równocześnie uwzględniając metafizyczny status osoby ludzkiej odnosi je Hildebrand do porządku historiozbowczego. W swej bogatej myśli etycznej Hildebrand pragnął ukazać piękno wartości moralnych i życia chrześcijańskiego w autentycznym oddaniu siebie wartościom moralnym i Bogu w Chrystusie. Hildebrandowe ujaśnienie wartości moralnych, godności osoby ludzkiej oraz nieskończonej Miłości Boga zdaje się dość wyraźnie podsuwać teologii moralnej propozycję modelową, by ona w swej strukturze opisała i wyjaśniła moralność chrześcijańską, jako: 1) dialogowe wydarzenie i odpowiedź, jako 2) miłosny dialog z Bogiem i bliźnim, jako 3) odpowiedź na dar łaski Chrystusa.

Ks. Wojciech P a z e r a, *Dominacja problematyki moralnej w polskim kaznodziejstwie międzywojennym*.

Recenzenci: ks. doc. dr hab. Mieczysław Brzozowski (KUL)

ks. prof. dr hab. Stanisław Grzybek (PAT)

ks. prof. dr hab. Władysław Piwowarski (KUL)

Data kolokwium habilitacyjnego: 22 maja 1989 r.

Rozprawa jest próbą analizy polskiego kaznodziejstwa w latach 1918—1939 w aspekcie dominacji wątków moralnych. Rozdział I ukazuje rolę i znaczenie kazań moralnych w świetle potrzeb społecznych w Polsce okresu międzywojennego. W rozdziale II autor wyodrębnia główne wątki etyczne, grupując je w pięciu kompleksach zagadnień: dekalog, ortodoksja, małżeństwo i rodzina, etyczne aspekty problemów społecznych oraz alkoholizm. Kazania moralne posiadały dwie warstwy: dogmatyczną i etyczną. Warstwa dogmatyczna stanowiła doktrynalną bazę dla pouczeń o charakterze moralnym. Próbuąc wykazać dominację zagadnień moralnych, rozdział III poświęca autor krytycznej analizie tekstów źródłowych, w aspekcie ukształtowania proporcji między problematyką etyczną a zagadnieniami dogmatycznymi. Proporcja ta w trakcie badań okazuje się asymetrią w układzie omawianych elementów, przy czym wyraźnie dominuje wątek moralny. Próbą uzasadnienia tej sytuacji jest odwołanie się autora do badań pastora-listy niemieckiego F. X. Arnolda. Ukazał on mechanizmy myślowe, które warunkowały określoną koncepcję homiletyki, a także teologiczną świadomość duchowieństwa w okresie międzywojennym. W for-

macji i mentalności duchowieństwa funkcjonowały schematy ideowe, oparte na zasadach naturalizmu i antropocentryzmu, przy czym dogmaty i ich wartości dydaktyczne sprowadzono do prawd religijnych, służących umoralnieniu człowieka. Odwrócono porządek płynący z filozoficznej zasady *agere sequitur esse*. Konsekwencją tych założeń był moralizatorski styl ówczesnego duszpasterstwa, a szczególnie kaznodziejstwa.

IV. DOKTORATY

Ks. Zbigniew Małek, *Teoria wychowania religijnego według Planu Trewirskiego w świetle nurtów katechetycznych lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych*.

Promotor: ks. prof. dr hab. Jan Charytański (ATK)

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Mieczysław Majewski (KUL)

ks. prof. dr hab. Janusz Tarnowski (ATK)

Data obrony doktorskiej: 16 stycznia 1989 r.

Plan Trewirski został zaplanowany jako pomoc w religijnym wychowaniu dziecka w wieku przedszkolnym. Plan ten przeznaczony był przede wszystkim do pracy w katolickich przedszkolach w RFN. W rozprawie dążono do określenia teoretycznych założeń, na których oparto strukturę Planu Trewirskiego. W prowadzonej analizie ukazano stosunek autorów Planu do współczesnych im teorii wychowania religijnego. Na podstawie przeprowadzonych analiz wyróżniono w Planie Trewirskim dwa zakresy oddziaływań wychowawczych. Nazwano je naturalnymi oraz specyficznymi chrześcijańskimi elementami wychowania religijnego. Do naturalnych elementów wychowania religijnego zaliczono wpływy wychowawcze rodziny, nabywane przez dziecko naturalne doświadczenia oraz przekazywane mu w toku całego procesu wychowawczego treści religijne. Natomiast za specyficznie chrześcijańskie określono działania, przy pomocy których dziecko stopniowo może coraz lepiej odkrywać znaczenie ludzkiego życia w wymiarze religijnym, tzn. kiedy budzą się w nim pytania o Boga i Jego zamiary wobec człowieka. Autorzy Planu Trewirskiego dostrzegli w naturalnej zdolności dziecka do spostrzegania i obserwacji, a następnie identyfikacji i naśladowania drogę otwierania go na transcendencję. Wykorzystując te zdolności odwołują się najpierw do zaobserwowanych zewnętrznych przejawów życia religijnego. Z kolei zaczynają stopniowo wprowadzać je w coraz bardziej osobisty kontakt z Bogiem. Posługują się przy tym Biblią. Dążą do odkrycia przez dziecko, że Bóg Biblii jest Bogiem przyjaznym człowiekowi, zatroskanym o jego losy. W ten sposób umożliwiają mu nawiązanie osobowego kontaktu z

Bogiem. Kontakt ten autorzy Planu czynią podstawą kształtowania sumienia dziecka i wychowania go do pokuty, tzn. do uczenia, jak czynić dobro oraz naprawiać wyrządzone zło.

Ks. Józef Jerzy Skarpetowski, *Geneza katechezy parafialnej (Gemeindekatechese) w RFN (1967—1974)*.

Promotor: ks. prof. dr hab. Jan Charytański (ATK)

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Mieczysław Majewski (KUL)
ks. prof. dr hab. Andrzej Zuberbier (ATK)

Data obrony doktorskiej: 16 stycznia 1989 r.

W latach 1967—74 w nauczaniu religii w RFN zaszły poważne zmiany. Od wieków nauczanie to odbywało się w szkole. Zawsze przez Kościół było traktowane jako katecheza Kościoła. Takim było jeszcze w programie z r. 1967. Poczynając od tej umownej daty, lekcja religii zaczęła podlegać coraz szybszym przemianom. Na skutek splotu różnych czynników znalazła się ona bowiem w głębokim kryzysie. Próbowano temu zaradzić przez wprowadzanie coraz nowych modeli nauczania. Ostatecznie zwyciężył model pedagogiczny — służby społeczeństwu. Jednak lekcja religii straciła przez to istotne cechy katechezy Kościoła. Dlatego Synod Ogólnoniemiecki powołał w r. 1974 nową instytucję nauczania religijnego: katechezę parafialną — *Gemeindekatechese*. Nauczanie religijne dzieci i młodzieży rozdzielono na dwa równoległe nurty: szkolną lekcję religii oraz nowo wprowadzoną katechezę przy parafii.

Ks. Zdzisław Mazur, *Wkład ks. Waleriana Serwatowskiego w rozwój biblistyki polskiej XIX wieku*.

Promotor: ks. prof. dr hab. Jan Łach (ATK)

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Wiesław Rosłon (ATK)
ks. prof. dr hab. Józef Homerski (KUL)

Data obrony doktorskiej: 6 czerwca 1989 r.

Rozdział pierwszy poświęcono biografii Serwatowskiego i jego działalności ogólnej. Rozdział drugi wskazuje na tło biblijne w biblistyce europejskiej i polskiej XIX wieku. Rozdział trzeci — to odtworzenie warsztatu naukowego, którym posługiwał się Serwatowski. Rozdział czwarty — to charakterystyka komentarzy Serwatowskiego do Starego Testamentu na przykładzie tzw. *Obrazka historycznego o Kanie i Ablu* Rdz 4, 1—16, oraz perykopy Rdz 3, 17—19. Rozdział piąty — to omówienie Ewangelii Dzieciństwa Łk 1—2. W pracy zaakcentowano te rysy prac Serwatowskiego, które na tle XIX-wiecznego dorobku biblijnego dają Serwatowskiemu rzeczywisty prymat na gruncie polskim.

Ks. Ryszard Otowicz, *Ideologia a moralno-społeczne nauczanie Kościoła*.

Promotor: ks. prof. dr hab. Helmunt Juros (ATK)

Recenzenci: ks. doc. dr hab. Alojzy Marcol (ATK)

ks. prof. dr hab. Walerian Słomka (KUL).

Data obrony doktorskiej: 26 czerwca 1989 r.

W rozprawie przedstawiono współczesne rozumienie ideologii i główne jej formy. Ukazano historyczną genezę ideologii oraz jej filozoficzne podłoże. W szczególności omówiono krytykę ideologii przeprowadzoną przez K. Marksa, marksistowską teorię ideologii, ideologię według przedstawicieli socjologii wiedzy i neopozytywizmu. Omówiono podstawowe właściwości ideologii i mechanizmy¹ jej funkcjonowania. Następnie poddano analizie dokumenty nauczania społecznego Stolicy Apostolskiej i przemówienia papieskie lat 1960—1988, dotyczące tematu ideologii. Przedyskutowano trzy podstawowe obszary problemowe: ideologiczne uwikłania prawdy i nauki (teologii, katolickiej nauki społecznej), antropologii i obrazu człowieka oraz porządku społecznego. Podano racje dla których Kościół zajmuje się zagadnieniem ideologii oraz jakie, w związku z tym, stoją zadania przed katolicką teologią moralną, zgodnie z soborowym postulatem otwarcia się Kościoła na człowieka i problemy współczesnego świata.

Ks. Winfried Wermter, *Das Marienbild des heiligen Kaspar del Bufalo auf dem Hintergrund der zeitgenössischen Marienverehrung in Polen*.

Promotor: ks. doc. dr hab. Lucjan Balter (ATK)

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Stanisław C. Napiórkowski (KUL)

ks. bp prof. dr hab. Edward Ozorowski (ATK)

Data obrony doktorskiej: 26 czerwca 1989 r.

Praca porównawcza analizuje w pierwszej części maryjność polską, interpretując akty poświęcenia się Matce Bożej, dokonane przez Episkopat Polski po II wojnie światowej do czasu pierwszej wizyty papieża Jana Pawła II w Polsce. Część druga pracy bada maryjność św. Kaspra del Bufalo (1786—1837), założyciela Zgromadzenia Misjonarzy Krwi Chrystusa, uwypuklając szczególnie rolę Maryi w duszpasterstwie misyjnym. Trzecia część pracy porównuje wyniki wyżej wymienionych badań, podając w pierwszym rozdziale charakterystykę polskiej maryjności, uzyskaną przez szczególne dowartościowanie doświadczenia, wymiaru uczuciowego i chrystocentryzmu w kulcie maryjnym. Wyniki porównania ukazują znaczną bliskość między maryjnością św. Kaspra i współczesnej Polski. Reprezentatywne obrazy jednej, jak drugiej strony zapraszają we wzajemnym uzupełnieniu się kompletniej do udziału w tajemnicy paschalnej. Praca jest odpowie-

dział na wezwanie papieża do lepszego odczytania wartości doświadczenia maryjnego poszczególnych założycieli i świętych (por. *Redemptoris Mater*, 48).

V. MAGISTERIA

Styczeń 1989: Eugeniusz Błaszczuk, *Rola rodziców w przygotowaniu dziecka do pełnego uczestnictwa we Mszy świętej*; Alfred Kukielka, *BiBlijne motywacje zwycięstwa zła przez dobro (Mt 5, 38—42)*; Roman Laksa, *Działalność misyjna Ojca Brunona Wolnika TJ, prefekta apostolskiego w Broken Hill (1926—1960)*; Stanisław Dziemian, *Więź z grupą religijną członków wybranych ruchów odnowy w Kościele na podstawie badań przeprowadzonych w Suwałkach*; Marek Turlej, *Spostrzeganie obrazu ojca przez chłopców w dwóch grupach wiekowych: 15—16 i 18—20 lat*; Ewa Wołkowicka, *Powinności moralne zdrowych wobec cierpiących w nauczaniu Jana Pawła II (1978—1984)*; Krystyna Bukowska, *Problemy wychowania chrześcijańskiego w pismach bł. Urszuli Ledóchowskiej*; Krzysztof Olchowik, *Wychowanie eucharystyczne w kielecko-warszawskich materiałach katechetycznych do klas V—VIII w świetle dokumentów reformy liturgicznej*; Jolanta Strojak, *Przygotowanie pedagogiczno-dydaktyczne katechetów w refleksji autorów publikujących na łamach „Katechety” (1957—1986)*; Barbara Barańska, *Przekaz problematyki małżeństwa i rodziny na łamach „Przewodnika Katolickiego” w latach 1985—1986*; Katarzyna Pawłowska, *Różnice w akceptacji norm moralnych u młodzieży z rodzin pełnych i młodzieży z Domów Dziecka*; Wioletta Przybylska, *Obraz rodziny w świadomości dorastającej młodzieży*; Elżbieta Młynarczyk, *Rola Eucharystii w życiu osoby konsekrowanej w ujęciu s. Ireny Dziewałtowskiej-Gintowt*; Aurelia Pieczulis, *Synoptyczny przekaz o nierozzerwalności małżeństwa w powojennej refleksji biblistów polskich*; Bożena Skuriat, *Zagadnienie obrony życia nie narodzonych w wypowiedziach kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski*; Mieczysław Brzezinka, *Troska Episkopatu Polski o poszanowanie zasad moralności chrześcijańskiej w narodzie polskim — w świetle Listów Episkopatu Polski w latach 1946—1981*; Marek Wittbrot, *Kościół a państwo w kazaniach ks. Piotra Skargi*; Jolanta Palińska, *Stosunek do cierpienia a zaufanie do Boga u osób chorych na schorzenia nowotworowe (na podstawie badań empirycznych)*; Ewa Michalczyk, *Pojęcie Boga u młodzieży dorastającej (na podstawie badań wśród uczniów II klas Liceum Ogólnokształcącego i Zasadniczej Szkoły Zawodowej)*; Małgorzata Zielińska, *Pojęcie religijne u młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim (na podstawie badań empirycznych)*; Jadwiga

Zubczyńska, *Ideaty franciszkańskie — realizacją duchowości Zgromadzenia Sióstr Westiarek Jezusa*; Wita Boczkowska, *Powołanie i postannictwo kobiety w katechezie Jana Pawła II*; Janusz Korziński, *Tygodnik „Niedziela” w opinii jej czytelników — oczekiwania i ich realizacja*.

Luty 1989: Krzysztof Kuźnik, *La testimonianza come la comunicazione della fede, che rende credibile la fede stessa. Dissertazione fondata sui ripensamenti del dopo Concilio Vaticano II*.

Marzec 1989: Jolanta Bordon, *Wychowanie do życia w rodzinie w materiałach dla katechezy „Bóg z nami”, cz. I—III*; Wojciech Łapczyński, *Organizacja działalności charytatywnej w diecezji chełmińskiej w latach 1945—1983*; Jarosław Kalinowski, *Pomocnicze funkcje Kapituły Katedralnej, Rady Kapłańskiej i Kolegium Konsultorów w realizacji zadań biskupa diecezjalnego*; Czesław Kubera, *Zaburzenia rozeznania oceniającego przy zawieraniu małżeństwa w posoborowej nauce i praktyce Kościoła katolickiego*; Piotr Czerwonka, *Problem wolności osoby w nauczaniu Jana Pawła II*; Jarosław Nakielski, *Formacja liturgiczna w Ruchu „Światło-Życie”. Studium dogmatyczno-liturgiczne na podstawie materiałów tego ruchu*; Józef Stępiński, *Cnota trzeźwości jako problem moralny i duszpasterski*; Piotr Cynar, *Gotycka grupa ukrzyżowania z Chełmży*; Piotr Wrzesiński, *„Alegoria przemijania” w krągankach przy katedrze pelplińskiej*; Jerzy Baranowski, *Biblijny obraz dziecka w nauczaniu Jana Pawła II*; Michał Baranowski, *Biblijne motywy cierpienia w przemówieniach Jana Pawła II do chorych (1978—1983)*; Benedykt Nadolny, *Formacja kandydatów na braci w świetle prawa partykularnego Zakonu Franciszkanów Konwentalnych w latach 1932—1985*; Benedykt Tomczyk, *Rola spowiednika w instytutach życia konsekrowanego według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 i 1983 roku*.

Kwiecień 1989: Zenon Hnateczak, *Rola samowychowania w rozwoju religijnym młodych w przemówieniach Jana Pawła II do młodzieży*; Zdzisław Lepper, *Etos gdańszczan narodowości polskiej w latach 1933—1939 w świetle powojennej literatury polskiej*; Jerzy Gancarz, *Prawa człowieka a pokój w świetle orędzi Jana Pawła II na Światowy Dzień Pokoju*; Dariusz Matuszyński, *Problematyka wychowania moralnego młodzieży w świetle nauczania Jana Pawła II w Polsce*; Władysław Bienias, *Prawda warunkiem pokoju w nauczaniu społecznym Jana Pawła II*; Jacek Pajewski, *Etyczne aspekty współczesnego sportu w świetle teologii moralnej*; Eugeniusz Kra-

soń, *Posługa pasterska biskupa Arkadiusza Lisieckiego na tle wydarzeń społeczno-politycznych na Śląsku*; Stanisław Kadziński, *Katecheza dorosłych w dokumentach Kościoła od Soboru Watykańskiego II*; Tadeusz Sulej, *Problemy i konflikty związane z rozwojem społecznym młodzieży w „Katechizmie Religii Katolickiej”*; Łukasz Woźniak, *Zagadnienie katechezy rodziców w refleksji autorów publikujących na łamach dwumiesięcznika „Katecheta”*; Adam Golec, *Rola liturgii w duchowej formacji alumnów w świetle posoborowych wytycznych Kongregacji Wychowania Katolickiego*; Józef Lasak, *Rola kapłana w kształtowaniu postaw moralnych narodu w pismach kardynała Stefana Wyszyńskiego*; Janina Bąk, *Apostolstwo wiary według Anieli Róży Godeckiej, założycielki Zgromadzenia Małych Sióstr Niepokalanego Serca Maryi*; Witold Ortonowski, *Dyskusja wokół problemu inżynierii genetycznej w świetle nieteologicznej literatury polskiej*; Andrzej Bohdanowicz, *Pokuta chrześcijańska w świetle posoborowych dokumentów papieskich*; Albin Sobczyński, *Historia Izraela w oczach cudzoziemca (Jdt 5, 5—21)*; Stefan Rakus, *Dzieje parafii w Ochabach do połowy XIX wieku*; Stanisław Olczyk, *Przygotowanie do życia małżeńskiego w świetle Instrukcji i Listów Pasterskich Episkopatu Polski*.

Maj 1989: Elżbieta Chychłowska, *Eucharystia jako środek do osiągnięcia doskonałości chrześcijańskiej na podstawie pism o. Honorata Koźmińskiego*; Szczepan Borkowski, *Postawy wychowawcze rodziców a kryzys wiary młodzieży*; Ryszard Czekalski, *Wychowanie eucharystyczne w diecezji pockiej na podstawie piśmiennictwa ks. arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego*; Anna Nycz, *Znak Syna Człowieczego w Ewangelii św. Mateusza 24, 30 n.*; Jan Piontek, *Pogląd młodzieży parafii osiedlowej na katolicki model małżeństwa i rodziny (na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród młodzieży parafii Żory-Osiedle)*; Jan Hubner, *Przygotowanie katechety w świetle refleksji autorów publikujących na łamach dwumiesięcznika „Katecheta”*; Teodora Ilnicka, *Metody nauczania proponowane przez współczesną dydaktykę ogólną oraz ich znaczenie dla katechezy*; Marzenna Szwarz, *Szkoła katolicka pomocą w chrześcijańskim wychowaniu dzieci i młodzieży w świetle posoborowych dokumentów Kościoła*; Andrzej Brzozowski, *Tytuł Maryi Matki Kościoła w polskich publikacjach posoborowych (1965—1987)*; Andrzej Walendziuk, *Ruch „Światło-Zycie” w Kościele w Polsce (Studium teologiczno-pastoralne)*; Włodzimierz Gawlikowski, *Usprawiedliwienie chrześcijańskie w pismach teologicznych Andrzeja Frycza Modrzewskiego*; Janusz Rumiński, *Współczesna eschatologia katolicka w świetle listu Kongregacji Doktryny Wiary „W sprawie niektórych zagadnień*

związanych z eschatologią”; Krzysztof Stępnia, *Teologiczna interpretacja nadziei w polskich pismach dominikańskich w latach 1978—1986*; Irena Grudniewska, *Wychowanie do pokuty w podręcznikach metodycznych dla katechety „Bóg z nami”, cz. I—III*; Marian Wandrasz, *Postawy wobec śmierci a religijność u chorych*; Józef Piesiur, *Życie religijne w parafii pszczyńskiej w latach 1922—1972*.

Czerwiec 1989: Cezary Maruszewski, *Lelektura Jr 31, 31—34 w Nowym Testamencie*; Zbigniew Prusinowski, *Funkcja Łk 1, 35 w chrystologii opisu zwiastowania*; Stanisława Grochowska, *Komentarz ks. Stefana kardynała Wyszyńskiego do J 2, 1—11*; Andrzej Masłowski, *Teologia kultury w nauczaniu Jana Pawła II*; Elżbieta Borko, *Nadprzyrodzona cnota wiary w życiu osoby konsekrowanej na podstawie pism Sługi Bożej Marii Angeli Truszkowskiej, założycielki Zgromadzenia SS. Felicjanek*; Mariusz Krajewski, *Chrześcijańska postawa wobec poczętego życia ludzkiego w świetle „Familiaris consortio” Jana Pawła II*; Bogdan Bańdur, *Wkład „Homo Dei” do rozwoju i popularyzacji polskiej misjologii*; Czesław Kustra, *Pokora w ujęciu Sługi Bożego ks. Bronisława Markiewicza*; Andrzej Szczupał, *Doskonałość życia chrześcijańskiego według kazań misyjnych i rekolekcyjnych Sługi Bożego o. Bernarda Łubieńskiego (1846—1933)*; Krzysztof Zadarko, *Biblijne idee wyrażone terminami rūṣah i hārag w głoszeniu słowa Bożego*; Tadeusz Pytel, *Powstanie, rozwój i działalność związków młodzieży katolickiej w okresie międzywojennym w diecezji kieleckiej*; Irena Chłopkowska, *Martyria w życiu Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*; Hanna Matyszczyk, *Realizacja powszechnego powołania przez rodzinę chrześcijańską w świetle „Evangelii nuntiandi” i „Familiaris consortio”*; Magdalena Michalska, *Bóg pracujący w filozofii Karola Ludwika Konińskiego*; Pietro Cozza, *Presenza evangelizzatrice dei Missionari Comboniani in Uganda 1910—1930*; Andrzej Krzystek, *Reforma Breviarium Romanum w ramach generalnej odnowy liturgicznej planowanej przez Piusa XII*; Maria Wojtał, *„Pozostańcie wierni temu dziedzictwu”. Problemy młodzieży w nauczaniu Jana Pawła II podczas pielgrzymek do Polski*; Jarosław Kulesza, *Biblijno-teologiczne podstawy wolności człowieka w nauczaniu Jana Pawła II*; Witold Królikowski, *Problemy moralne polskiej młodzieży marginesu społecznego (narkomani w latach 1978—1988)*; Honorata Cetera, *Problem przemijania i śmierci w twórczości Anny Kamieńskiej*; Maria Boguszevska, *Koncepcja życia zakonnego według pism Edmunda Bojanowskiego*; Leokadia Konwerska, *Duchowość Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny, dziewicy i męczennicy*; Beata Kucharzewska,

Rekolekcje dla osób świeckich według pism Matki Marceliny Darowskiej (1827—1911); Mariola Gozdek, *Słowo Boże do chorych w świętokrzyskich kazaniach radiowych w latach 1980—1986*; Henryk Kafka, *Analiza tytułów nieważności małżeństwa w procesach prowadzonych przez Sąd Biskupi w Katowicach w latach 1923—1975*; Marek Chojnacki, *Źródła filozoficzne antropologii teologicznej Karla Rahnera*; Dariusz Hrynyszyn, *Polska recepcja poglądów Pierre'a Teilharda de Chardin na ewolucję człowieka*; Marek Serkowski, *Udział duchownych katolickich archidiecezji warszawskiej w Powstaniu Styczniowym*; Urszula Dydycz, *Działalność katechetyczna Zgromadzenia Sióstr Córek Najczystszego Serca NMP w latach 1886—1945*; Czesław Matykievicz, *Trudności religijne przeżywane przez młodzież badaną w środowisku inteligenckim oraz potrzeba uwzględnienia ich w katechezie*; Teresa Olszewska, *Funkcja środków dydaktycznych w katechizacji dzieci najmłodszych na podstawie podręczników „Jezus Chrystus z nami”, cz. I i cz. II*; Janina Różycka, *Wychowanie eucharystyczne dzieci w wieku przedszkolnym w oparciu o podręczniki metodyczne „Jezus Chrystus z nami”, cz. I i cz. II*; Grażyna Węglarz, *Podstawowa rola wspólnoty rodzinnej w religijnym wychowaniu dziecka w ujęciu publikacji na łamach „Przewodnika Katolickiego” w latach 1965—1985*; Marek Karczewski, *Nowość w poleceniach czynności pobożności w świetle Mt 6, 1—6; 16—18*; Andrzej Baran, *Wychowanie eucharystyczne w podręcznikach pierwszokomunijnych „Bóg z nami” i „Mały Katechizm”*; Andrzej Suchoń, *Zadania katechetyczne rodziny w świetle adhortacji „Familiaris consortio”*; Ewa Czyż, *Wychowanie estetyczne w podręcznikach metodycznych dla katechezy dzieci najmłodszych „Jezus Chrystus z nami”, cz. I i II*; Ewa Konarszewska, *Współpraca katechety z rodzicami, proponowana w podręczniku metodycznym dla katechizacji dzieci najmłodszych „Jezus Chrystus z nami” (t. I i II)*; Maria Skowyrza, *Pojęcie, rodzaje i rola modlitwy u badanej młodzieży Liceum Ogólnokształcącego*; Zofia Tomaszek, *Zagadnienia modlitwy u badanej młodzieży trzyletnich szkół zawodowych*; Beata Kaczanowska, *Dialog anglikańsko-katolicki w polskich publikacjach teologicznych*; Krzysztof Skorupa, *Ekumeniczne treści w encyklikach Jana Pawła II „Redemptor hominis”, „Dives in misericordia” i „Dominum et Vivificantem”*; Lidia Ciecierska, *Soborowa idea Kościoła jako koinoonii w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*; Maria Łupińska, *Fenomen wolności według Romano Guardiniego*; Marek Waluś, *Nauka o Najświętszej Maryi Pannie czasopisma „Maryawita”*; Elżbieta Andrzejczak, *Powołanie Franciszki Misjonarki Maryi jako ofiary włączonej w zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa na podstawie pism Założycielki*; Dorota Mielczarek-Nogajewska, *Formacja moralna młodzieży w*

światle Listów Episkopatu Polski w latach 1970—1987; Marzena A r a k, *Idea misyjna w przemówieniach Papieża Jana Pawła II, wygłoszonych podczas podróży apostolskiej do Oceanii*; Ewa Dobrosławska, *Yaliwanizm — kult cargo w prowincji Sepik Wschodni (Papua Nowa Gwinea)*; Renata Gawrylak, *Wolna wola i determinizm w systemach religijnych Indii*; Jolanta Gruszka, *Barang — kult cargo w Iranie Zachodnim (1968—1981)*; Ewa Sieczkowska, *Praca misyjna i misjonarska ks. Mariana Batogowskiego (1916—1982)*; Sesi Afewu, *Duchowy w wierzeniach tubylców Nowej Gwinei i w teologii katolickiej*; Małgorzata Bylińska, *Buddyjska medytacja autosoteryczna zen w perspektywie spotkania z chrześcijaństwem*; Ryszard Garbarz, *Idea nierówności społecznej w tradycyjnych Indiach*; Tadeusz Kubis, *Inspiracje teologii katolickiej oraz wpływ herezji wczesnochrześcijańskiej na kształt religii synkretycznej w pismach mistycznych Juliusza Słowackiego*; Maria Tomaszewska, *Charakterystyczne rysy duchowości Zgromadzenia SS. Urszulanek SJK w świetle pism błogosławionej Urszuli Ledóchowskiej*; Celina Junik, *Teologia przymierza miłości z Matką Bożą, w ujęciu o. J. Kentenicha*; Tomasz Kołb-Sielecki, *Chrystologia w „Wykładzie prawdziwej wiary” św. Cyryla Aleksandryjskiego*; Piotr Skibiński, *Odnowa charyzmatyczna w Duchu Świętym w Kościele katolickim*; Andrzej Rozbicki, *Eutanazja w ujęciu polskich teologów moralistów*; Anna Lipiak, *Chrześcijański sens cierpienia w świetle dziennika i listów Sługi Bożego Edmunda Bojanowskiego*; Elżbieta Pyśkiewicz, *Wewnętrzna przemiana człowieka jako owoc działania Ducha Świętego w nauczaniu Jana Pawła II*; Alina Stępień, *Realizacja apostołstwa Zgromadzenia SS. Prezentek w świetle odnowy soborowej*; Wojciech Stefański, *Myśl społeczno-etyczna kard. Stefań Wyszynskiego w jego przemówieniach od sierpnia 1980 do maja 1981 roku*; Ireneusz Sokalski, *Główne tematy Listów Pasterskich ks. bpa Kazimierza Majdańskiego w latach 1979—1989*; Danuta Jaroć, *Specyfika powołania misyjnego i misyjnej duchowości w oparciu o dekret Soboru Watykańskiego II „Ad gentes”*; Sławomir Misior, *Wpływ ćwiczeń duchownych św. Ignacego na misję ks. Karola Antoniewicza TJ (1807—1852)*; Anna Ciesielska, *Rola Pisma świętego w życiu osoby konsekrowanej w oparciu o pisma i wypowiedzi błogosławionej Urszuli Ledóchowskiej*; Stefania Jaśkiewicz, *Zasada życia zakonnego w świetle listów św. M. Z. Brata do św. F. Duchesne*; Anna Piórkowska, *Wychowanie do sakramentu pojednania w dwumiesięczniku „Katecheta” 1957—1987*; Janina Rogaczewska, *Wychowanie do modlitwy na etapie katechezy przedszkolnej w podręcznikach „Chwałmy Boga” i „Jezus z nami”*; Kazimiera Górską, *Problemy moralne narodu polskiego i ich rozwiązanie w świetle Listów Pasterskich i przemówień ks. Prymasa*

Józefa kardynała Glempa; Leszek Reszuta, *Nauczanie Jana Pawła II w trzeciej pielgrzymce do Afryki jako forma przekazu elementów kultury*; Aleksandra Kulczyńska, *Wychowanie „nowego człowieka” w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*; Teresa Kurda, *Charakterystyczne rysy duchowości Zgromadzenia Sióstr Św. Rodziny na podstawie pism ojca założyciela ks. Piotra Bienvenu Noailles*; Maria Beata Małeczek, *Adaptacja przekazu tekstów biblijnych do poziomu rozwojowego dzieci w świetle polskich posoborowych publikacji katechetycznych*; Jadwiga Ligas, *Wychowanie młodzieży do zadań rodziny w podręcznikach katechetycznych ks. Mieczysława Majewskiego w świetle adhortacji apostolskiej „Familiaris consortio” Ojca św. Jana Pawła II*; Sławomir Jastrzębski, *Domy kultowe Abelamów w Papui Nowej Gwinei*; Justyna Sowula-Waliszewska, *Inkulturacyjne misyjne na czarnym lądzie według „Africae terrarum” Pawła VI*; Maria Małgorzata Jachura al-Azab, *Główne elementy dialogu chrześcijańsko-islamskiego na podstawie dokumentów Soboru Watykańskiego II*; Teresa Fizia, *Dialog Kościoła rzymsko-katolickiego ze Światowym Aliansem Kościołów Reformowanych na temat: „Obecność Chrystusa w Kościele i świecie”*; Lilla Gajda, *Miłość Ojczyzny w świetle wypowiedzi Jana Pawła II na polskiej ziemi*.

C. WYDZIAŁ KOŚCIELNYCH NAUK HISTORYCZNYCH I SPOŁECZNYCH

I. WIZYTA ZWIĄZKOWCÓW CDA (RFN)

CDA jest stowarzyszeniem pracobiorców, powiązaniem z zachodnioniemiecką partią CDU, a jednocześnie — częścią składową centrali związków zawodowych. W swej działalności opiera się na ideałach chrześcijańsko-społecznych. Dlatego też jako swój cel deklaruje: wywieranie wpływu na życie polityczne w nawiązaniu do tych ideałów oraz przyczynianie się do urzeczywistnienia ładu społecznego, opartego na zasadach sprawiedliwości społecznej.

W dniach 1—4 listopada 1989 r. grupa działaczy tej organizacji bażyła w Polsce. W ostatnim dniu swego pobytu uczestniczyła w dyskusji na temat społecznych wymiarów gospodarki rynkowej, zorganizowanej przez Sekcję Nauk Społecznych ATK. Oprócz gości zagranicznych i pracowników naukowych naszej uczelni, na czele z rektorem ks. prof. drem hab. Helmutem Jurosem, brali w niej udział naukowcy i działacze innych ośrodków myśli społecznej, m. in. senator prof. Findeisen, jeden z organizatorów „szkoły menagerskiej” prof. Kalisiak, redaktor ODiSS-u Z. Droźdek. Okazało się, że roz-

maitość punktów widzenia wcale nie stanowi przeszkody w znalezieniu wspólnego języka. Przeciwnie, pomaga w kompleksowym potraktowaniu problemu.

A oto niektóre tezy, postawione w dyskusji:

— W zachodzących obecnie zmianach systemowych, obok gwarancji prawnych własności prywatnej, należy tworzyć prawne zabezpieczenia społeczne.

— Ważne, aby przy tworzeniu systemu wolnej konkurencji uniemożliwić zastąpienie jednego monopolisty (państwowego) — innym (prywatnym).

— W parze z uruchamianiem w Polsce mechanizmów liberalnych musi iść pobudzenie indywidualnej motywacji poszczególnych jednostek.

— Przyszły system gospodarczy winien zawierać elementy modelu samorządowego i menadżerskiego.

— W procesie prywatyzacji i odpaństwowienia należy zabezpieczyć możliwość udziału pracowników we własności środków produkcji.

— Wyjście Polski z kryzysu i stworzenie specyficznego, atrakcyjnego także dla innych państw modelu, łączącego zasady gospodarki rynkowej ze „społecznymi” ideałami braterstwa, solidarności i równouprawnienia wymaga jednak nowego „planu Marshalla” (opracowała Aniela Dylus).

II. HABILITACJA

Jerzy Erdman, *Polska muzyka organowa epoki romantycznej.*

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik (ATK)

ks. prof. dr hab. Karol Mrowiec (KUL)

prof. dr hab. Andrzej Rakowski (AMFC-Kraków)

Data kolokwium habilitacyjnego: 12 grudnia 1988 r.

Praca dotyczy oceny i analizy organowej muzyki polskiej okresu romantyzmu. Muzyka rozpatrywana jest jako część integralna organowej muzyki europejskiej. Analiza dotyczy we wstępnej fazie gatunków muzyki europejskiej i prądów w niej istniejących. Opracowane zostaje zagadnienie rozwoju sonaty i symfonii organowej oraz wykazana oryginalność tych gatunków w całości kształcie muzyki romantycznej. Analizie formalnej zostaje poddana twórczość wybitnych kompozytorów europejskich (m. in. Mendelssohna i Regera). Przeprowadzone zostaje studium symfonii organowej. Analiza dzieł polskich zostaje dokonana na tle europejskim, ze szczególnym uwzględnieniem utworów F. Nowowiejskiego, M. Surzyńskiego, A. Freyera. Jak się okazuje, twórcy ci wnieśli w muzykę europejską własny, oryginalny wkład. Osobne zagadnienie stanowi analiza tzw. prądu cecylińskiego, którego wpływowi ulegali kompozytorzy polscy.

III. DOKTORATY

Ks. Piotr Jarecki, *La dottrina sociale della Chiesa di fronte al fenomeno della lotta.*

Recenzenci: ks. doc. dr hab. Alojzy Marcol (ATK)
ks. prof. dr hab. Franciszek Stopniak (ATK)

Data nostryfikacji: 27 lutego 1989 r.

Ks. Czesław Gac, *Spółeczno-kulturowe uwarunkowania decyzji przerywania ciąży.*

Promotor: prof. dr hab. Franciszek Adamski
Recenzenci: ks. prof. dr hab. Helmut Juros (ATK)
ks. prof. dr hab. Władysław Piwowarski (KUL)

Data obrony doktorskiej: 10 kwietnia 1989 r.

Ks. Jerzy Kontkowski, *Jezuicki kościół „Serca Jezusowego” w Krakowie.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz St. Pasierb (ATK)
Recenzenci: doc. dr hab. Andrzej K. Olszewski (ATK)
doc. dr hab. Michał Rożek (WSP-Kraków)

Data obrony doktorskiej: 10 kwietnia 1989 r.

Ks. Andrzej Filaber, *Kolędy polskie w źródłach z lat 1522—1600, Studium muzykologiczne.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik (ATK)
Recenzenci: prof. dr hab. Lucylla Pszczołowska (PAN)
dr hab. Jerzy Gołoś (PAN)

Data obrony doktorskiej: 17 kwietnia 1989 r.

Ewa Obniska, *Claudio Monteverdi — życie i twórczość. Studium muzykologiczne.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik (ATK)
Recenzenci: doc. dr hab. Michał Bristiger (PAN)
prof. dr hab. Mieczysław Tomaszewski (AM-Kraków)

Data obrony doktorskiej: 26 czerwca 1989 r.

Małgorzata Biernacka, *Ikonoграфия publicznej działalności Chrystusa.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz St. Pasierb (ATK)
Recenzenci: doc. dr hab. Tadeusz Chrzanowski (UJ)
ks. prof. dr hab. Jan Łach (ATK)

Data obrony doktorskiej: 30 listopada 1989 r.

IV. MAGISTERIA

Styczeń 1989: Ks. Jerzy Królak, *Kardynał August Hlond wobec problemów duszpasterskich na rzecz uchodźstwa polskiego we Francji południowej w latach 1940—1944*; ks. Andrzej Sowa, *Ikonografia Sądu Ostatecznego w polskiej sztuce nowożytnej*.

Maj 1989: Ilona Jedynek, *Pojęcie choroby cywilizacyjnej*; ks. Józef Wnęk, *Nauczanie Jana Pawła II o współczesnych zagrożeniach moralnych młodzieży*; ks. Lesław Głuchowski, *Problematyka moralna w pamiętnikach młodzieży wiejskiej ostatniego dziesięciolecia*; ks. Stanisław Poniątkowski, *Bractwo św. Różańca z kościoła Dominikanów Obserwantów w Warszawie*; Urszula Grochowska, *Architektura sakralna Jakuba Kubickiego*; Joanna Kindler, *Duchowość i mistycyzm w sztuce W. Kandinsky'ego I.P. Klee*.

Czerwiec 1989: Monika Kuhnke, *Architektura sakralna na tle twórczości Konstantego Sylwina Jakimowicza*; Mirosław Dybaś, *Ikonografia św. Antoniego Pustelnika w nowożytnej sztuce polskiej*; Paweł Adamowicz, *Wartości podstawowe a wartości konsumpcyjne młodzieży*; Anna Gutowska, *Studium ikonograficzne przedstawień św. Jerzego w polskim malarstwie i rzeźbie doby nowożytnej*; Jacek Kilanowski, *Wartości ostateczne a wartości konsumpcyjne młodzieży szkół warszawskich*; Agnieszka Kłobuchowska, *Spoleczno-religijne postawy młodzieży przynależącej do wspólnot parafialnych (na przykładzie parafii Św. Andrzeja Boboli w Warszawie)*; Krzysztof Jabłoński, *Ostateczne a podstawowe wartości młodzieży*; Robert Lewandowski, *Ks. Feliks Kowalik — twórca konspiracyjnej Ochotniczej Brygady Obrońców Ojczyzny*; Kazimierz Ochnik, *Wartości podstawowe a konsumpcyjne młodzieży*; Andrzej Sliwka, *Pojęcie oraz praktyka modlitwy i Mszy św. u młodzieży zaangażowanej w ruchach religijnych*; Teresa Wasilewska, *Spoleczno-religijne postawy młodzieży przynależącej do wspólnot parafialnych*; Krzysztof Wrzeszcz, *Przedstawienia tańca śmierci w nowożytnej sztuce polskiej*; Piotr Lisowski, *Maria i Ewa w malarstwie Młodej Polski*; Jolanta Drewnowska, *Religijność pejzaży Stanisława Wyspiańskiego, Jana Stanisławskiego i Juliana Fałata*; Bożena Kreller, *Pojęcie kultury politycznej w publicystyce katolickiej lat osiemdziesiątych*; Dorota Janiszewska, *Nowożytne srebrne blachy z widokami Jerozolimy jako tło krucyfików*; Krzysztof Przygoda, *Późnoantyczne grzebień z terenu Egiptu. Próba analizy typologicznej i ikonograficznej*; Katarzyna Zdanowicz, *Nazaret. Bazylika Zwiastowania w okresie rzymsko-bizantyjskim*; Artur Andrzejuk, *Obraz kultury religijnej w modlitewniku Gertrudy Mieszkówny*.
A. Lewek